

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologiae Mysticae Sive Exercitiorum Spiritualium Admodum Reverendi Patris P. Aloysii Siderei, Alias Vincentii Caraffa, Societatis Iesv Praepositi Generali, Tomvs ...

ex Italico Latino recenter idiomate opera et studio fidelissimi cuiusdam
interpretis donatus

Iter ad coelum in quatuor partium Semitas seu partes, & Fasciculum
Myrrhæ

Caraffa, Vincenzo

Coloniae Agrippinae, 1660

Cap. 1. De Virtute fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49363](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49363)

EXERCITIUM QUINTUM.

De Virtutibus in particulari.

Ac primò

De Virtutibus Theologicis.

CAPUT I.

De Virtute Fidei.

Act. 11.

*I*des est substantia, seu existentia generum rerum, argumentum non apparet. Fides est virtus, quæ rebus absentibus dat esse præsens, & res impercepturales invisibiles facit esse visibiles. Est oculus videns id, quod non

sensus, nec rationis perspicit oculus. Præsentem exhibet æternam cæli Gloriam, æternam poenam Inferni, Deum cum attributis suis, Christum, ejusque sanctæ vitæ & mortis mysteria. Docet & facit conversari cum Sanctissimâ Trinitate, Patre, Filio, & Spiritu sancto, eam Beatissimâ Virgine, cæterisque Beatis & Angelis paradisi: & ut plura paucis complectar

virtute sanctae Fidei sublevaris ad statum quendam su-
periores, transformansque in quoddam esse super-
naturale ac Divinum. Quapropter magno cum fun-
damento Fides ab Angelico D. appellatur *aeterna vita* *2. q. 4. a. 1.*

quia lumine fidei in praesenti vita incipimus
videre id, quod in altera vita perfecte visuri sumus Glo-
ria aduti lumine. Et S. Bernardus Fidem dicit esse
speculum & exemplar aeternitatis: quia veluti in speculo
quodam representat & proponit nobis res futuras alte-
rae vitae. Et S. Dionysius eandem nominat *Divinum*
statum, quia *per intemeratam Fidem homo extra se fit,*
et essetiam patitur: siquidem per Fidem anima consti-
tuitur supra se in statu supernaturali. Praeterea Fides
est sicuti potentia quaedam cognoscitiva animae, in
quantum vivit vitam supernaturali per participationem
Naturae Divinae, nempe, Gratiam. Ubi consideran-
dum est, ut bene notat Cajetanus, quadruplici homi-
ni gaudere vita: vegetativa, sensitiva, intellectiva,
& Divina. Et quemadmodum vegetare primae vitae
proprium est, sentire secundae, intelligere tertiae; ita cre-
dere, sperare & amare propriae sunt operationes animae,
quo vivit vita Divina, puta, Gratia, quae est partici-
patio Naturae Divinae.

Cajet. q. 103
a. 1.

Denique Fides est ultima & suprema perfectio homi-
nis: quia *Natura inferior perficitur in participatione Na-
turae superioris*. Propterea ultra motum proprium
moveri debet motu ei impresso à Natura superiore:
sicut manifestum est, & patet in partibus Universi:
elementa namque, praeterquam proprio agitantur mo-
tu, moventur etiam motu caelorum, & caeli moventur
motu primi mobilis. Ad hanc perfectionem per-
venit anima mediante Fide: siquidem per eam ordina-
tur ad ultimum & supernaturalem finem visionis beatae,
ad eam pervenit credendo id, quod Deus dicit, per
sonam *ad discipulis à Deo Doctore, secundum illud Ioannis 6. S. Thom.*
Quisquis credit à Patre, & didicit, venit ad me. Et
per hanc subordinationem naturae nostrae ad Deum probat
S. Thomas necessitatem Fidei.

S. Tho. q. 26
a. 2.

Verum progredi-
mur in declarando, quænam sint
vires, quæ credit Fides, & quodnam sit credendi motivum.

Incli-

g. 1. a. 1.

Inclinat Fides ad credendum totum id, quod est
latum à Deo: motivum autem, quod movet ad cre-
dendum est veritas & veracitas ipsiusmet Dei. Hoc
docet Angelicus, afferens objectum materiale
esse Deum, *ut est Veritas prima in essendo*. Quod
credimus, aut est Deus, aut ordinatur ad Deum: vel
sunt Humanitas Christi, Sacramenta, Creaturae, per
quas *sanguam Divinitatis effectus adjuvatur homo ad in-
dum in Divinam fruitionem*. Objectum formale
est idemmet Deus, *ut est Veritas prima in discendo*, in-
firmam, veritas per essentiam, veritas infallibilis: cum
Deus, ratione Bonitatis suae & Sapientiae infirmis, non
decipere, nec decipi potest.

g. 1. art. 10.

Secundò. Ultra auctoritatem Dei revelantis re-
pigitur etiam auctoritas Ecclesiae propoentis, qua
auctoritas residet in Summo Pontifice, in qua
organum Spiritus sancti. Quapropter est regula infal-
libilis, neque errare potest in rebus ad Fidem specien-
tibus, juxta promissionem Christi: *Ego rogavi pro
Petre, ut non deficiat Fides sua*.

Ioan. ult.

Tertiò. Ad credendum insuper necessaria sunt
ut vocantur, credibilitatis. Nam, quemadmodum docet
Angelicus: *Non crederet, nisi videret ea esse credenda*
& medium credendi, lege ordinaria, est excepta pro-
mulgatio, seu praedictio, cum instinctu & motu
riori Gratiae. *Qui credit habet sufficiens inductum ad
credendum, inducitur enim a auctoritate Divina doctrinae
miraculis confirmata, & quod plus est, interiori impulsione
Dei*.

g. 1. a. 4.

2. 2. art. 1.

Præterea optimum ad credendum argumentum
côditio nostrae Fidei, quæ in seipsa verissima, sanctissima,
efficacissima est, ut fidelem conducatur ad ultimum finem
nostrae Beatitudinis: ergò non nisi à Deo, qui est prima
Veritas, summa Bonitas, aeterna Felicitas, procedere po-
test. Et talem ac tantam hæc signa habent vim & effica-
ciam ad credendum, ut Richardus de S. Victore non
dubitarit dicere: *Domine, si error est quod credimus
& si decepti sumus, à te ipso decepti sumus: nam sanctis signis
& prodigiis doctrina hæc confirmata est, quæ non potest
fieri potuerunt*.

li. 1. de Tri-
nit. cap. 2.

Aliud quoque adest signum valde evidens veritatis
 nostre, quod est sanctitas eorum, qui illam susce-
 runt. Fidem vero non est verisimile, neque conforme
 bonae Providentiae ac Bonitati, quod Deus non mani-
 festeret Fidem iis personis, quae toto corde eum
 diligunt, & amore eius vitam exposuere. Unde veritas
 hanc concludi potest isto argumento Cardinalis Beilar-
 am: evidens est & manifestum, Sanctos; exempli
 gratia S. Franciscum, veram habuisse Fidem: quia
 ipsa Fides illa est, quae conducit ad Gloriam, quam
 adepti sunt Sancti per Fidem suam: nostra Fides ca-
 rere est eam Fide Sanctorum, quantum ad ea, quae
 conducunt: ergo Fides nostra vera Fides est. Et haec de
 actu Fidei.

Pro praxi, necesse est, exercentur actus Fidei, &
 tres: *Assensus, Confessio, & Professio Fidei*: Deo *S. Tho. q. 2.*
 utique credere debemus; corde, ore, & opere. *Primò, a. 2.*
 quod tu credendum est Deo, & in Deum, quod est,
 & amare. *Secundò*, oportet confiteri Fidem,
 unde cumque postulat necessitas, exponendo etiam
 rationem pro ea: *Quia, quanta vita est, confiteri Chri- S. August.*
 stum; tanta mors est negare Christum. *Tertio*, de-
 mus quoque profiteri Fidem signis externis, puta,
 dicendo Rosarium, aut aliis similibus: quia est professio *q. 7. art. 12.*
Christiana.

Effectus Fidei, juxta S. Thomam tres enumerantur:
 Timor, Spes, & Puritas cordis. *Quia nec summum*
bonum sperari, nec summum malum timeri potest, nisi
credendum: & apprehenditur per Fidem. Praeterea
notatur in Actibus Apostolorum: Fide purificans corda Act. 15.
scilicet ab impuritate erroris: in quantum veram
appropinquat cognitionem Dei & creaturarum: alii quando
quod est Fides, informata charitate, perfecte purificat
cor ab impuritate culpa. Ubi advertendum, quod,
notatur D. Angelicus, Impuritas est ex missione vilioris: l. sup. cit.
ut argentum redditur impurum ex missione plumbi,
et non ex missione auri, per quod melius redditur.
ergo anima nostra, utpotè, nobilior cunctis rebus
temporalibus, cum se illis subicit per amorem, redditur
impurata: & purificatur per contrarium motum ad Deum.

in quo motu primum principium est Fides: inquam tollit errorem cognitionis, uti dictum est.

Hebr. 11.

Adhæc, Fides victoriam subministrat contra omnes tentationes: Sancti per Fidem vicuntur, id est, regna Mundi, Carnis & Diaboli: quod secundum S. Thomam non vincuntur, nisi per contemptam: & non contemuntur, nisi per Fidem futuram bonorum. Hæc est victoria qua vincit Mundum.

Ioan. 5.

1. Pet. 2.

Fides nostræ. Diabolus circuit, querens quem decipiat, cui resistite fortes in Fide. Quæ doctrina hauritur ex ipso Sapientie fonte, Christo Magistro nostro.

Ioan. 14.

lib. 3. de s. u.

bono. c. 5.

Non turbetur cor vestrum: creditis in Deum, & in me credite. Unde bene dixit Isidorus: Ab invidiâ Diabolus timetur ut leo: à fortibus in Fide, ut vermis contemnitur. Fides cuncta reddit possibilia, imobilitate. Omnia possibilia sunt credenti: & Quod tibi videtur durum, non erit durum, si adsit Fides.

Marc. 9.

Hugo.

Fides denique, ut notat S. Vincentius, erit ceteris duodecim stellarum, significans duodecim Symbolicæ virtutes, quæ coronabit Beatos in cælo. Et in capite ipsius, nempe fidelis animæ, Corona stellarum duodecim.

Apoc.

Hi sunt effectus Fidei: agamus modo de conditionibus in praxi dependet Fidei perfectio.

1. 4. a. 8.

Quemadmodum lumen corporale additione virtutis minus crescit, & perficitur; ita lumen Fidei additur gratia & virtutum. Et ex parte voluntatis proceditur à Charitate, non per informationem, sed per imperium, & ordinationem ad bonum Divinum: ex parte intellectus ab aliis donis Spiritus sancti: à dono Intellectus, Sapientie, Scientie, Consilij. Per Fidem cognoscimus credendo, per Intellectum incertum, per Sapientiam gustando, per Scientiam ordinando, & per Consilium ordinando. Per hæc novem dona, virtuti per tot lumina, Incipit lucere per Fidem, ut docet D. Augustinus, quod prius tantum credebat. Preterea donum Intellectus docet te penetrare mysteria Fidei: donum Sapientie docet, quæ de iis habentur sit æstimatio (æstimando, his esse inharendum, & eorum oppositu recedendum) donum Scientie docet, quod de rebus creatis rectum sit ferendum iudicium.

1. 2. q. 8. a. 6.

inquit, non est illis fruendum sed utendum: ordi-
nando eas, tanquam media ad ultimum finem æternæ
Gloriæ: ac denique donum Consilij instruit, quo-
modo iudicium applicandum sit operationi: &
tunc est perfecta Fides, quando transit ad opus,
quæ de causa Fides dicitur à faciendo, eò quod fiat, s. Aug.
quæ dicitur.

Hæc virtutibus, quæ Fidem perficiunt, sunt plurima
et opposita, quæ ipsam destrunt.

Virtuti Fidei opponitur peccatum Infidelitatis eo-
rum, qui nolunt credere, & recipere Fidem sibi pro-
rogatam, uti tenentur & obligantur. Etenim, cum
sumus ordinati ad finem supernaturalem, sumus etiam
obligati ad obediendum præceptis supernaturalibus
Fidei, Spei & Charitatis: & non obediendo pec-
camus.

Infidelitas triplex est: Gentilismus, Hebraismus, & q. 10. a. 3.
Hæreticismus. & hæc ultima cæteris pejor est, majorisq;
peccati: quia magis contradicit Fidei, majusque
lumen recipit. Quam ob causam Hæreticus gra-
uari devinctus est scelere, quam Hebræus, & hic majori,
quam Gentilis, crimini obnoxius est, eò quod unus re-
pugnans alteri majori doretur lumine.

Dono Intellectus opponitur Cacitas & Hebetudo mentis. q. 16. a. 1.
Et prima tollit totaliter cognitionem rerum spiritualium: ad 3.
Secunda debilitat.

Causa vitiorum horum sunt peccata
carnealia, Impuritas & Gula. Quia talis delectatio est
maxima inter corporales, unde maximè applicat intentio-
nem ad corporalia, & per consequens debilitatur operatio
hominis circa intelligibilia. E contra, virtutes oppositæ,
Castitas, videlicet, & Abstinencia maximè dispo-
nant hominem ad perfectionem intellectualis operationis:
unde dicitur Rom. 1. Pueris hiis, id est, continentibus
& abstinentibus, dedit Deus scientiam & disciplinam
in omni libro & sapientia. His itaque pro majori vir-
tuti Fidei notitiâ suppositis, nunc agemus de modo
exercendi eam.

Praxis luminis Fidei accipienda est ex praxi luminis
Gloriæ, quo Beati utuntur in cœlis.

Primò. Lumen Gloriz est oculus quidam supernaturalis, quo Beatus videt Deum *ad intra*, secundum intrinsicam eius Gloriam propriorum attributorum, Bonitatis, Pulchritudinis, Potentiz: & *ad extra*, secundum Gloriam extrinsecam effectuum Dei, preciorum, Gratiarum, veluti sunt Incarnatio Verbi Divini, & Passio Christi cum prædestinatione & Gloria sanctorum. Ad eandem modum, oculus Christiani habere debet oculus sensus, quem habet communem cum brutis; neque oculus rationis, quem habet communem cum Gentilibus; sed oculus fidei sit, oportet, oculus supernaturalis, oculus Christiano proprius. Et hoc apertum semper habeat, necesse est, contemplando eodem, quid qualis que sit Deus in seipso, & *ad intra* cum infinitis suis attributis; & *ad extra*, cum effectibus suis supernaturalibus Gratiarum. Et in specie semper immutata revolvendo tria illa S. Francisco Assisiani adeo familiaria: Gloriam æternam: Pœnam æternam: Christum Crucifixum ab hac revocantem ac retrahentem, & ad illam invitantem. Hac concione innumeras lucratur animas, plurimumque obtinebat conversionem: *Paradisus apertus: Infernus aperius: In medio Christus Crucifixus vocans te.*

Secundò. Lumen Gloriz non solum est oculus supernaturalis Beati, uti diximus, verum etiam oculus amorosus, quod cum Visione beatifica iungat Amorem & Gaudium Beatificum. Ita Fides nostra, ut sit perfectior, debet esse Fides amorosa, Fides informata & animata Charitate, & Claritas imbuta esse debet nubio & circumtatione in Deo. Quamobrem S. Augustinus merito definit Fidem hoc modo: *Fides est ordo Amoris.* Et videtur quædam ordinata ad ultimum finem Charitatis, veluti ad propriam formam, à qua suam recipit perfectionem.

Tertio Lumen Beatificum non est habitus speculativus duntaxat; sed etiam practicus: quia non solum elevat intellectum, eumque habilem & idoneum efficit ad videndum Deum; verum etiam regular dirigere voluntatem in modo amandi ipsum. Ad eundem modum Fides nostra, ut docet Angelicus, non tantum

S. Th. Caj.
2.2 q. 4 art.

habitus speculativus est, inclinans ad credendum res à Deo revelatas; sed etiam est habitus practicus: eò quod practice modum observandum in servitio & amore illius. Unde non immeritò S. Bonaventura Fidei hunc attribuit titulum: *Auriga virtutum*: quia non dirigit regularque duntaxat actiones nostras, sed ipsas etiam virtutes: siquidem nec sperari, neque amari potest Deus, nisi primo credatur.

Quarò. Lumen beatificum est mensura Gloriz: quia Viso Beati, quà videt Deum, tanta est, quantum est lumen Gloriz. Et nostra quoque Fides perfectionis nostre mensura existit. Tantum crescit in spiritu, quantum crescit in Fide, juxta dictum illud Apostoli: *Justitia Dei revelatur ex Fide in Fidem*. Nimirum, Rom. c. 1. nostra iustitia & sanctitas crescit & augetur à nostra imperfecto ad perfectum juxta augmentum Fidei.

Quintò. Lumen Gloriz ipsi Beatis Divinorum Oraculorum & fundamentum: quia de omnibus dubiis, etiamque Secretis Dei beati luminis adminiculo requirunt resolutionem & evidentiam. Pari ratione lumen nostræ Fidei Divina continet oracula æternæ Sapientiz. In omnibus rebus dubiis recurramus ad sanctum hoc Fidei lumen, & Divinum recipiemus responsum, illuminabimurque ad cognoscendam voluntatem Divinam.

Sextò. Idem lumen Gloriz perfectum in Beatis obtinet statum, nec ullum adest impedimentum, quod illud quodammodò obfuscare & obtenebrare possit: & talis esse debet Fides nostra, ab omnibus libera impedimentis, ut sunt impuritas affectus & intellectus. Qui superbia contaminatum gerit affectum, non est habilis ad credendum, secundum Christi sententiam: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, & gloriam, quæ à solo Deo est, non queritis?* Et merito: superbia ad credendum necessaria est gratia Dei, nostras voluntatem, & illuminans intellectum ad credendum: hanc verò gratiam Deus haud claudit superbis; sed humilibus: *Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam*. Alterum Fidei impedimentum est impuritas intel-

intellectus causata ex phantasmatibus & speciebus materialibus : dum non tantum sunt instrumenta sed etiam cognitionis nostrae finis. Ut ab his dicitur impedimentis liber evaderet S. Bernardus, avidè, vehementerque mori desiderabat non solum morte humana id est, terrenis cupiditatibus, quantum ad volens autem, etiam morte Angelorum, id est, terrenis imaginibus, quantum ad intellectum.

Septimò & ultimò. Beatus solo non est contentus lumine Gloriæ; sed est in continuo illius exercitio, & suffragante lumine continuos elicit actus beatitudinis ita nec oportet, nos contenti simus sancto Fidei lumine sed continuum illius usum & exercitium procuramus necesse est: frequenter non corde dumtaxat, sed ore dicendo: Credo Deum esse, & vitam æternam. Credo Deum hic præsentem, & me ab eo videri, Enimvero, ut docet S. Vincentius Ferrerius, Fides in corde est iustarum luminis lucernæ inclusi, quod, quandoque non habet exhalationem extinguitur. Præterea, ut idem docet Sanctus, tanquam fideles Christi milites, sæpè faciamus professionem & protestationem Fidei, manè & vesperi ad minus recitando symbolum Apostolorum. Denique, cum certum ac evidens sit, hanc Fidei esse donum Dei, qui donat illud, cuicumque voluerit, & in tantâ ac tali, ut placet ei, quantitate ac perfectione instantissimè illud à Deo petamus simul cum SS. Spiritu, dicentes: Domine, adauge nobis fidem. Etenim quædam alio apud S. Marcum: Credo Domine, adjuva incredulitatem meam. Domine, concede, quæso, mihi donum sanctæ Fidei, da mihi illius perfectionem, constantem in unione Fidei cum aliis donis Spiritus sancti, Intellectus, Sapientiæ, Scientiæ, & Consilij. Credo Domine, ast valdè imperfectè, adjuva, te rogo, ac precise fidem meam.

Verum, si vivam ac genuinam desideremus gratiam in exercitio sanctæ fidei, imitemur S. Apolloniam Paulum: qui in Fide vivebat, Fide operabatur, & oculo Fidei semper aperto Christum continuum præsentem reddebat, contemplando, amando & glorificando ipsum omnibus modis: de seipso loquens dicebat

in fide vivo Ely Dei, qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me; quasi dixisset: Quemadmodum corpus habet esse ab anima, vitam, motum propriam pulchritudinem, & ultimam suam perfectionem; ita anima à Christo, tanquam à propria anima recipit proprium esse, & propriam vitam, principium suarum operationum. pulchritudinem, nec non ultimam suam perfectionem supernaturalem. Quapropter, sicut anima totum possidet corpus, penetrat omnes ejus partes & membra, eique tribuit esse & operari; ita anima Apostoli tota à Christo possessa & unita in Christo vivebat, & in Fide Christi: non aliud, nisi Christum spectabat: vivebat in Christo, & operabatur per Christum, idque mille titulis, præsertim

Ad Galat. c. 2.

quod, Quia dilexit me: & tradidit semetipsum pro me: tanto gratitudinis, & ut tanto correspondeam amori, quo Christus me dilexit, & pro me in Cruce mortem sustulit.

Eodem modo tu dices cum Apostolo: In Fide vivo Ely Dei. Non vivo in Fide fallaci hominum & Mundi; sed in Fide certa & secunda Christi: non aliud, quam Christum spectabo: oculi mei claudantur cuius obiecto creato, solumque aperiantur ad contemplandum Christum: vivo in Christo, vivo per Christum, vivo cum Christo: Fides Christi sit vita mea, totum meum bonum, cunctusque meus thesaurus: qui dilexit me, & tradidit semetipsum pro me.

CAP. II.

De Virtute Spei.

Spes est certa expectatio futura Beatitudinis, ex Dei Gratia, & ex meritis propriis proveniens. Certissima est spes nostra ex parte Dei, esto non sit certa, possitque deficere ex parte nostra: ex defectu liberi arbitrii, potest esse obstaculum peccati. Ac plurima sunt hujus certitudinis fundamenta.

Mag Sent.

2. 2 q. 19. a. 4. ad 3.